

„Mamo, tato- pomóż mi zrobić to samemu” ...kilka pomysłów na zabawy w nurcie metody Montessori

Metoda Montessori - na czym polega?

Metoda ta umożliwia dziecku pracę samodzielną, daje szansę bycie niezależnym, szanowanym i słuchanym. Zakłada, że każde dziecko ma tzw. "absorbent" mind (chłonny umysł), każde dziecko chce się uczyć, uczy się poprzez zabawę/pracę. Każde dziecko chce być niezależne, każde przechodzi przez wrażliwe okresy.

Głównym celem metody Montessori jest pomoc dziecku w osiągnięciu przez nie pełnego potencjału we wszystkich sferach życia. Zabawy sprzyjają rozwijaniu zdolności społecznych, emocjonalnemu wzrastaniu oraz podnoszeniu koordynacji fizycznej, jak również rozwojowi poznawczemu.

Pomoce Montessori - po co przygotowujemy dla dziecka taką zabawę?

Na przykład poprzez różne faktury, zapachy, kolory rzeczy znajdujących się w koszyku rozwijamy w dziecku zmysł dotyku i czucia, smaku, a nawet wspieramy jego wolny wybór. Dodajemy dziecku różnych doświadczeń pozwalając mu bawić się przedmiotami, które go otaczają. Dzieci budują wtedy pewność siebie i odkrywają świat poprzez zmysły.

Koszyk skarbów (treasure basket):

Koszyk taki nadaje się dla dzieci w każdym wieku (przeważnie robi się go dla najmłodszych). Trzeba jedynie pamiętać, że należy włożyć do niego przedmioty dostosowane do wieku i potrzeb dziecka.

Jak działa koszyk w metodzie Montessori?

Ustawiamy go nie tylko w polu widzenia dziecka, ale też tak, aby mogło samo po niego sięgnąć. Pozwalamy dziecku bawić się rzeczami z koszyczka (lub nawet samym koszyczkiem) tak, jak ono tego chce. Nie interweniujemy (chyba, że pewna sytuacja wymaga interwencji lub dziecko samo sygnalizuje potrzebę pomocy). Zmieniamy rzeczy w koszyczku co jakiś czas tak, aby był atrakcyjny dla

dziecka. Sprawdzamy po każdej zabawie czy rzeczy w koszyczku się nie popsęły podczas zabawy i czy nie należy ich usunąć lub wymienić/naprawić.

Kilka pomysłów na koszyk skarbów:

1. Mieszany koszyk. W którym umieszczamy różne przedmioty nie związane ze sobą, ale posiadające inną fakturę lub będące w jakiś sposób atrakcyjne dla dziecka, np.: szczotka do włosów, folia bąbelkowa, gąbka, sznurek itp.

2. Koszyk natury. Umieszczamy w nim to co znajdziemy na spacerze w parku, w ogrodzie, jakieś kamienie, patyki, muszle, kasztany, liście, kwiaty (wszystko zależy od pory roku) + szkło powiększające i zabawa gotowa.

3. Jedzeniowy koszyk. Jest fajnym sposobem nie tylko na wprowadzenie nowych smaków ale też na doświadczanie faktury i zapachu. Może to być koszyk warzywny, owocowy lub składający się z różnych rodzajów orzechów bądź suszonych owoców (dostosowany do wieku dziecka!).

4. Dźwiękowy koszyk. Wypełniony przedmiotami (niekoniecznie tymi muzycznymi) wydającymi jakieś odgłosy np klucze, grzechotki, słoik z koralami, rolka po papierze toaletowym owinięta taśmą i szczelnie zamknięta a w środku niej, np. groch. Możemy też dorzucić dwie pokrywki :-). Kolejna opcja to butelki dźwiękowe które możemy włożyć do takiego koszyczka.

5. Kolorowy koszyk. Koszyk w którym mamy przedmioty tylko jednego koloru np wszystko żółte albo czerwone. Co jakiś czas wymieniamy rzeczy w koszyczku tak aby wszystkie kolory zostały w nim umieszczone.

6. Koszyk literkowy. W danym koszyku znajduje się literka np. Aa i kilka rzeczy na tę literę. Następnym razem Bb i znów kilka rzeczy na literę b itd.

7. Metalowy koszyk. W którym znajdują się różne metalowe przedmioty codziennego użytku. (możemy dołączyć magnes do zabawy)

8. Materiałowy koszyk. Gdzie dodajemy różne materiały tak, aby stworzyć różnorodność faktur.

9. Muzyczny koszyk. Cymbałki, marakasy, dzwonki, flet, bębenek, trójkąt cokolwiek macie.

10. Koszyk kształtów. Znajdziemy w nim rzeczy danego kształtu np kwadratowe lub tylko okrągłe lub mix kształtów:)

11. Koszyk z przedmiotami do przeglądania się. Umieszczamy lustro, płytę cd, okulary przeciwsłoneczne, łyżkę i wszelkie rzeczy, w których dziecko może się przeglądać.

Tak naprawdę to wcale nie musi być to koszyk równie dobrze może być to pudełko, miska lub jakieś kartonowe opakowanie. Cokolwiek znajdziecie w domu i stwierdzicie, że się nadaje.

Kolejne propozycje zabaw Montessori – edukacyjne bez zabawek:

- **ZABAWY ZIARNAMI**(może to być np. fasola biała, ciemna; groch; ryż; ciecierzycy; ziarenka jałowca itp. I itd.) Sięgnijmy dodatkowo po to, co posiadamy – puszki, pudełeczka, plastikowe miseczki, lejki. Rozłóżmy na podłodze i poobserwujmy. Dziecko będzie zachwycone i samo

wymyśli zabawę w 5 sekund. Będzie przesypywało, segregowało, rozsypywało, zbierało. Przy tym doskonale będzie stymulowało zmysł dotyku, dotyku i wzroku. Starsze dziecko przygotowuje dla Was obiad ziarenkowy ☺. Dodatkowo można ufarbować np. ryż barwnikami spożywczymi.

- **GRZECHOTKA** – nasypcie swoje ziarna do puszki/pudełka, starsze dzieci zrobią same, młodsze będą potrzebowały nieco Waszej pomocy.
- **LEJEK**– kartkę papieru zwińcie wzdłuż i zróbcie z niej rulonik jak lejek, można wykorzystać rolki po ręczniku czy papierze toaletowym. Inna wersja- wsypujcie ziarenka do butelki/puszki. Niby banalna zabawa ale przekonacie się sami jaka frajda dla malucha.
- **WYKLEJANKA** – mniejsze ziarenka / kawa, przyprawy/ można z powodzeniem wyklejać na kartonie/kartce i stworzyć niepowtarzalny obrazek.
- **TOR PRZESZKÓD**– z dużej fasoli budujemy slalom/tor lub linie, przez które przeskakujemy /zasapać się można doskonale ☺ /Można także wykonać **sensoryczną ścieżkę**- do większych pojemników wsypać różne materiały sypkie (grach, fasola, cukier itp.), czy np. piankę do golenia, żel, można także wykorzystać folię bąbelkową itp.- zależy od fantazji.
- **SEGREGACJA** – doskonale wpływa na wzrok i ćwiczenie małych paluszków – do 1 pudełeczka wsypujemy 2 rodzaje ziaren I zachęcamy dziecko aby oddzieliło mieszankę do 2 pustych pudełek. 3-latkowi i 4-latkowi proponuje utrudnienie – minimum 3 rodzaje ziarenek, Starszym dzieciom jeszcze bardziej utrudniamy zadanie.
- **SZUKANIE UKRYTYCH SKARBÓW**- do miski wsypujemy np. groch, kaszę czy ryż- i ukrywamy w tej mieszance małe elementy np. guziki, kuleczki, figurki z Kinder niespodzianki itp., zadaniem dziecka jest odszukanie wszystkich, a następnie samo może ukryć ☺
- **ZABAWA MAKARONOWA**- Świderki, muszelki, kokardki, dług makaron – czym chata bogata. Zabawy podobne jak wymienione powyżej z ziarenkami + jedna dodatkowa. W przypadku wyklejanki stworzycie naprawdę ciekawą mozaikę jeśli użyjecie różnych kształtów makaronów.
- **ŁAMANIE** – makaron do spaghetti dziecko łamie w kilku miejsca, ciekawy odgłos / potrzebujemy ciszy/, dodatkowa radość bo nasza pociecha czuje satysfakcję, że udało się połamać.
- **ZABAWY Z MĄKĄ**-Troszkę może i się naśmieci, ale zabawa będzie na 102%.
- **MALOWANIE** – Na dużą tackę / najlepiej ciemną/ lub duży talerz wsypujemy grubszą warstwę mąki, soli, kaszy mannej. Dziecko paluszkami rysuje kształty. Ciekawa jest mąka ziemniaczana, która ugniatana wydaje dźwięk jak chodzenie po lekko zamrożonym śniegu. Można wykorzystać do zabaw z literami (zabaw w czytanie/ pisanie).

➤ **CIASTOLINA**– składniki:

-miska

-mąka ziemniaczana 4 łyżki

-2 łyżki płynu do prania

-barwnik spożywczy w płynie

-klej

wykonanie SZYBKIEJ CIASTOLINY – DIY:

w misce mieszamy mąkę ziemniaczaną z płynem do prania, zajmie nam to około 3 minutki. Dodajemy barwnik, łączymy z masą, a następnie odrobinę kleju. Możemy dodać zwykły klej w sztyfcie około 1-2 cm lub klej w płynie, wtedy otrzymamy ciastolinę bardziej sprężystą / klej w płynie około 10 kropel /. Podane ilości składników są orientacyjne, w trakcie robienia masy, kiedy Wam mąka się „nie klei” można dolać odrobinę płynu, lub odwrotnie, kiedy zbyt klejąca, dosypać mąkę.

- **CIASTO** – 1/3 szkl ciepłej wody, 1 szkl mąki, 2 łyżki oleju i mamy przyjemne w dotyku ciasto, z którego możemy wykrawać za pomocą foremek przeróżne kształty, wałkujemy, robimy placki itp.
- **MASA SOLNA**– 1/2 szkl wody, 1 szkl mąki, 1 szkl soli, zabawę dzieci będą już miały na etapie tworzenia masy – pozwólcie im na ugniatanie składników w dużej plastikowej misce.
- **GNIOTEK** – to, co dostępne w wolno stojących mini punktach z zabawkami za 1 i 2 zł, możecie w domu wyczarować sami z dzieckiem. Wsypcie mąkę do balona. Możecie dorysować mazakiem oczka, nosek, buzie i włosy. Gniotek gotowy /uwaga 6-latki potrafią mocno ugniatać... – doświadczenie własne/
- **DMUCHAMY** – może niekoniecznie mąka ☺ ale na przykład bułkę tartą, którą wysypujemy na tackę i za pomocą słomki dmuchamy tworząc różne kształty, bądź dmuchamy kuleczki waty.
- **ZABAWA GAZETAMI**- Wciągamy i ćwiczymy oddech – gazetę targamy na małe kawałki. Będzie nam potrzebna słomka do picia. Przez słomkę wciągamy powietrze przy skrawku papieru i przenosimy w drugie miejsce. Możemy użyć w tym celu 2 pudełeczka i przenosimy papierowe kawałki z jednego do drugiego Zabawa nr 2 – kładziemy skrawek gazety na talerzyku lub na dłoni i siłą wydechu przez słomkę wprowadzamy go w ruch. Są to świetne ćwiczenia usprawniające rozwój mowy, są też elementem praktyki logopedycznej.
- **SAMOLOTY** – wzorcem może tu być origami, ale kto z nas nie pamięta zabawy w samolociki? Składamy kartkę papieru w samolot zakończony szpicem i patrzymy, który doleci najdalej
- **ZWIERZĄTKA Z PAPIERU** – podobnie jak statki, składamy papier w różne zwierzątka /możecie podpatrzeć na youtube. Przy okazji można gotowe zwierzątka pomalować kredkami, flamastrami i farbami i stworzyć małe zoo.
- **RZUCANIE**– dziecko robi z papieru kule, wrzuca je do pudełka – Brawa za trafienie!
- **ZABAWA GUZIKAMI**- Oprócz wypowiedzianych już pomysłów w przypadku ziaren, które możecie wykorzystać i z guzikami, podpowiem coś jeszcze.
 - Kształty** – z kolorowych guzików można budować świetne kształty i odgadywać co powstało /świetne ćwiczenie na wyobraźnię dla rodziców/
 - Żabki / pchełki** – pamiętacie wielopokoleniowa grę w pchełki? Co prawda mamy oryginalny zestaw żabek, ale guziki w tym przypadku mogą być właśnie pchełkami. Naciskamy brzeg guzika, aby wskoczył do pudełka. Który wskoczy wygrywa. A może w przypadku wspólnej zabawy, który doskoczy najdalej?!
 - Guzikowy taniec** – świetne ćwiczenie powyżej 2 roku życia na koordynację ruchową. Kładziemy guzik na dłoni, stopie, ramieniu i z nim tańczymy.
 - Rękawiczka** – rozsypujemy guziki na podłodze i zbieramy przez rękawiczkę. Dla starszych dzieci polecam rękawicę kuchenną, bo będzie to dla nich duże utrudnienie i większa zabawa. Dla maluszków rękawiczki nie trzeba, samo zbieranie pulchnymi paluszkami jest wyzwaniem.
 - Ence-pence** – w której ręce guzik.
 - Poproszę guzik...** – zabawa dla rodzica z dzieckiem lub dwójki rodzeństwa. Rozsypujemy różne guziki na podłodze. Opisujemy dziecku konkretny guzik, np. poproszę guzik duży czerwony z 2 dziurkami. Doskonałe ćwiczenie na zmysł wzroku, orientację i koncentrację
- **ZABAWA Z PIANKĄ**-Obojętne damska czy męska ☺ obydwie mają delikatną konsystencję. Dodatkowo potrzebna nam będzie 1 lub kilka farb spożywczych – malowanie na tacce z wysmarowaną pianką lub żelem do golenia. Malowanie na papierze.
- **ZABAWA ROLKAMI PO PAPIERZE TOALETOWYM**-W każdym domu ich nie brakuje, wystarczy przez chwile ich nie wyrzucać i pozbierać kilka sztuk.

-Jedno oko – zabawa dla najmłodszych – zaglądamy przez rolkę jednym oczkiem, potem drugim.

-Naciąganie gumek frotek/ bądź recepturek – dobra zabawa na ćwiczenie zgrabnych rączek. Frotki naciągamy na rolkę, przy okazji powstaje fajny sposób – gadżet – na walające się gumeczki po domu.

-Kolorowy sznur – malujemy z dzieckiem rolki farbami na różne kolory i maluch nawleka na grubszy sznurek

-Gałganek – będziemy potrzebowali kawałek włóczki, który nasza pociecha będzie nawijać na rolkę. Świetne ćwiczenie na cierpliwość.

- **ZABAWA PUDEŁKAMI**-Na pewno w każdym domu znajduje się różnych wielkości pudełeczka np. takie do przechowywania żywności.

-Wieża – budujemy z pudełeczek wieżę.

-5 w 1 – wkładanie pudełeczek jedno w drugie, im więcej tym lepsza zabawa. Od największego do najmniejszego – jeśli posiadamy różnej wielkości kilka pudełek – możemy zachęcić dziecko aby ułożyło od największego do najmniejszego, ciekawe czy mu się uda.

- **ZABAWA KREDKAMI**-Kredki nie służą tylko do malowania. Metoda Montessori pokazuje, jak wspaniale można je dodatkowo wykorzystać.

-Kształty – z kredek układamy różne kształty.

-Odryśowywanie kształtów – banalny pomysł prawda? A ile przy tym zabawy.

- **ZABAWA CZYMKOLWIEK**-Do tej zabawy potrzebujecie dowolnego przedmiotu.

-Ciepło – zimno – zaraz po „w chowanego”. Możemy użyć tu dużego guzika, pluszaka, kubeczka itp.

- **ZABAWY SPINACZAMI DO BIELIZNY**-Do jakich zabaw można wykorzystać klamerki?

-Przenoszenie- Można przenosić różne przedmioty za pomocą klamerki w inne miejsca.

-Segregowanie kolorów- Dzięki temu, że klamerki jest dużo i zwykle są w różnych kolorach można wykorzystać je do segregowania i nauki kolorów.

-Liczenie- Klamerki to kolejny przedmiot, który jest świetną okazją do nauki liczenia. Przy starszych dzieciach można nawet spróbować układać proste działania matematyczne.

-Przyczepianie do przedmiotów- do tekturek, zabawek, czegokolwiek, możesz zachęcać dziecko do przyczepiania klamerki do przedmiotów w tym samym kolorze.

-Wieszanie prania- Czyli w zasadzie właściwe zastosowanie klamerki. Do zabawy możesz też użyć dodatkowo miski, ubranka i udawać prawdziwe pranie. Następnie powieście pranie na suszarce.

-Jeżyk/słoneczko- można narysować i wyciąć jeża/ słoneczko z tekturki, a spinacze posłużą mu jako kolce.

-Kolorowe, klamerkowe koło-

Źródła:

*Agnieszka Guzik, Pedagogika Marii Montessori - propozycja dla współczesnej edukacji szkolnej [w:] Anna Janus-Sitarz (red.), Edukacja polonistyczna wobec trudnej współczesności;

*<http://www.wkawiarence.pl/zabawy-montessori-edukacyjne/>;

*<https://www.tatento.pl/a/1334/koszyk-skarbow-pomoce-montessori->;

*<https://jantkowamama.pl/kreatywne-zabawy-dla-dzieci-z-nakretek-i-klamerek/>.